

PIIRKONNA KONKURENTSIVÕIME TUGEVDAMISE VALGA MAAKONNA TEGEVUSKAVA

<p>TEGEVUSTE¹ PRIORITEETSUS TULENEVALT MAAKONNA ARENGUKAVAST</p> <p>(põhjendada, miks on maakonna jaoks üks tegevus prioriteetsem kui teine)</p>	<p>Valgamaal on maakonna arengustrategia koostamiseks, täiendamiseks ja maakonna arenguküsimuste koordineerimiseks maavanema poolt moodustatud maakonna arengunõukogu. Nõukogu koosneb maavalitsuse, kohalike omavalitsuste ja teiste asutuste, ettevõtete ning organisatsioonide sh maakondliku arenduskeskuse esindajatest. Arengunõukogu liikmeteks on maakonna kõik linnapead ja vallavanemad. Maakondliku arenduskeskuse ettevõtluskonsultandid ja turismiarendusjuht on kaasatud arengunõukogu majandusarengu komisjoni töösse. Sellest tulenevalt on ka piirkonna konkurentsivõime tegevuskava koostamisse olnud kõik osapooled kaasatud läbi arengunõukogu ja selle juurde kuuluva majandusarengu komisjoni.</p> <p>Arengustrategia „Valgamaa 2020“ (kinnitatud Valga maakonna arengunõukogu protokollilise otsusega 1.12.2014, muudetud arengunõukogu protokolliliste otsustega 27.11.2015 ja 1.12.2016) koostamisel on arvestatud, et ajalooliselt on Valgamaal välja kujunenud kolm tugevat tõmbekeskust: Valga, Tõrva ja Otepää. Ka piirkondade konkurentsivõime tugevdamise maakondliku tegevuskava koostamisel on lähtutud kolme keskuse põhimõttest, et aidata investeringute abil kaasa maakonna terviklikule ja tasakaalustatud arengule.</p> <p>Valgamaa PKT tegevuskava lõplik pingerida on kinnitatud Valgamaa Omavalitsuse Liidu üldkoosoleku otsusega 16.02.2017 nr 4, arvestades maakonna arengustrategias toodud kitsaskohti ja eelistusi ning PKT tegevuskavva arvatud arenduste elluvijate finantsvõimekust projekte realiseerida.</p> <p>2014. aastal läbi viidud Valgamaa ettevõtlusuuringu tulemustest nähtub, et tegutsevad ettevõtjad peavad Valgamaa</p>
---	--

¹ Toetust taotletakse järgmistele tegevustele:

- 1) sihtkoha eripära rõhutavate terviklike turismitoodete ja -atraktsioonide arendamine ning sihtkoha kui võrgustiku arendamine;
- 2) ettevõtluse seisukohast olulise avaliku tugitaristu kaasajastamine ja selle loomine olemasolevate või uute tööstus- ja ettevõtlusalade juurde;
- 3) inkubatsiooni- ja tootearendusvõimaluste väljaarendamine;
- 4) linnakeskuse avaliku ruumi, sealhulgas linnasüdamed ja väljakud, kaasajastamine ettevõtlusele atraktiivsemaks muutmiseks;
- 5) keskuste ja tagamaa vaheliste ühenduste, sealhulgas ühistransport ning jalg- ja jalgrattatee, arendamine.

ettevõtluskeskkonna arendamisel eeskätt vajalikuks kolme valdkonna arendamist. Nendeks on: tööstuslik tootmine; transport ja turism. Turism ja tööstuslik tootmine toodi uuringus välja ka maakonna olulisemate eelisarendatavate ettevõtlusvaldkondadena.

Samast uuringust selgus, et Valgamaa tegutsevad ettevõtjad ei tunne teravat vajadust uute ettevõtlusalade järele, küll aga on 20%-l küsitletutest laienemisplaanid. Ettevõtlusaladele parema juurdepääsu tagamine loob ka uutele investoritele võimaluse ettevõtlusega alustamiseks ning samas aitab parandada praegu tegutsevate ettevõtete tingimusi, mis on oluline töökohtade säilitamise ning ettevõtete laienemise sh uute töökohtade tekke mõttes.

Maakonna arengustrateegias on oluliste kitsaskohtadena toodud välja madal tööhõive ja vähe töökohti kõrge lisandväärtusega sektorites, samuti asjaolu, et ettevõtluse investeringuteks vajalik infrastruktuur on ebapiisavalt välja arendatud.

Turism on arengustrateegia „Valgamaa 2020“ järgi üheks meie maakonna eelisarendatavaks piirkonnaspetsiifiliseks kasvualdkonnaks, kuna see on tihedalt seotud teiste majandussektoritega ning loob rohkesti töökohti. Turismi arendamisel on arengutakistusteks sesoonsus ja külastajate arvu kõikumine, ääremaal lisaks ka madal atraktiivsus ja kasum erainvesteeringute kaasamiseks. Seega on turismi arendamine oluline piirkonna atraktiivsuse tõstmiseks ja hoidmiseks, mis tagab piirkonnas ka muu ettevõtluse, töökohtade ja töötajate olemasolu.

Valgamaa kolmest turismi piirkonnast (Otepää, Tõrva-Helme ning Valga) on kõige tuntum, nii Eesti-siseselt kui ka rahvusvaheliselt, Otepää piirkond ning seda eelkõige spordi- ja aktiivse puhkuse sihtkohana. Samuti muutub iga aastaga populaarsemaks ja tuntumaks rahvusvaheline militaarjaloo festival Valgas, mida SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon (VIKP) korraldas 2016. aastal juba kaheksandat korda. Siiski on Valgamaal suur puudus turismi atraktsioonidest, mis oleksid aastaringselt avatud, ilmastikust sõltumatud ning pakuksid huvi erinevas vanuses inimestele erinevatest sihtriikidest.

Maakonna arengustrateegia eesmärgi „Maakonna eripära arvestav (nutikas) piirkondlik spetsialiseerumine ja lisandväärtuse kasv ettevõtluses“ saavutamist nähakse ette läbi meetme „Tootearendus ja koostöö lisandväärtuse suurendamiseks ja hooajalisuse vähendamiseks turismi valdkonnas“. Meetme elluviimist on planeeritud läbi PKT tegevuskavva arvatud turismiprojektide arenduste (Sangaste loss, Mulgi elamuskeskus, Valga Isamaalise

Kasvatuse Püsiekspositsioon e militaarteemapark, Eesti lipu keskus).

Käesoleva PKT tegevuskava arendatavate objektide pingereas on esimesteks paigutatud Sangaste mõisakompleksi arendamine, Mulgi elamuskeskuse rajamine ning Valga militaarteemapargi väljaarendamine. Nende objektide eelisarendamine on Valgamaa prioriteetide reas põhjendatud, kuna maakonna arengustrateegia kohaselt on turism Valgamaa üheks piirkonnaspetsiifiliseks eelisarendatavaks valdkonnaks. Sangaste loss on saavutanud tänu Sangaste rukkile kuulsuse nii siseriiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil ning Mulgi kultuur on juba praegugi atraktiivne. Valga militaarfestivali rahvusvaheline tuntus on loonud eeldused selleks, et erinevad sihtgrupid (pereturism, sporditurism, aktiivse puhkuse ning ajaloo- ja militaarturism) külastaksid objekti aastaringelt ning leiaksid meelepärase tegevuse.

Maakonna arengustrateegia üheks peamiseks eesmärgiks on seatud paranenud töövõimalused ja tööjõu kättesaadavus. Eesmärgi saavutamiseks on nähtud ette mitmeid meetmeid. Meetme „Ettevõtete konkurentsivõime tõstmine suurema lisandväärtuse saavutamiseks ettevõtluses“ tegevustena planeeritakse Valga, Tõrva ja Otepää linnakeskuste avaliku ruumi kaasajastamist ettevõtlusele atraktiivsemaks muutmise eesmärgil. Samuti olemasolevate, kuid kaasaegsel tasemel välja arendamata ettevõtlusalade korrastamist. Välja on toodud, et Valga linna puhul on vajalik rekonstrueerida tööstusaladele juurdepääsusid ning ühendada need transiidikoridoriks.

Linnakeskuse avaliku ruumi projekte on tegevuskavva arvatud kolm: Valga, Tõrva ja Otepää. Valga linna arendus on seatud pingereas ettepoole (neljandaks) eelkõige seetõttu, et tegemist on maakonnakeskusega. Koos kaksiklinna Valkaga moodustab Valga ca 20 000 elanikuga linna, mis on suur linn nii Eesti kui ka Läti mõttes. Valga eelistamine tuleneb ka sellest, et nii Eestisse saabujad kui siit lahkujad läbivad Valga – seega on tegemist Eesti visiitkaardiga. Arvestades, et osa Valga linnakeskuse planeeritavatest tegevustest viiakse ellu koos Valka linnaga Eesti-Läti programmi raames, saab kaksiklinna linnasüda põhjaliku ja tervikliku uuenduskuuri. Korrastatud avalik linnaruum on eelduseks maakonnakeskuse tuntuse ja atraktiivsuse tagamiseks nii elanike, ettevõtjate ja investorite kui ka turistide seisukohast, mis lõppkokkuvõttes avaldab positiivset mõju majandusaktiivsuse (tööhõive ja ettevõtlusaktiivsuse) tõusule. Tõrva linna ja Otepää vallasisese linna keskväljakute rekonstrueerimine (pingereas viies ja kuues) on oluline, et muuta linnade avalik ruum ettevõtlusele atraktiivsemaks. Mõlema projekti elluviimine avaldab muuhulgas mõju ka turismi arendamisele.

Pingereas seitsmendale kohale on paigutatud Otepää lipukeskuse loomine, millel on oluline seos Otepää

linnakeskuse üldise väljaarendamisega.

Tegevuskava pingerea kaheksandal kohal on Valga linna tööstus- ja ettevõtlusalade taristu kaasajastamine. Tööstusalad on maakonnas koondunud peamiselt Valga, Otepää, ja Tõrva piirkonda. Maakonna arengustrateegia koostamise käigus maakonna kolmes arengupiirkonnas läbi viidud arutelude ja intervjuude käigus tuvastati olemasolevate tööstusaladega seonduvalt kitsaskohti nii Tõrvas kui Valgas. Kuna Tõrva endise KEKi territooriumi tööstusala vajalikud parendused on suhteliselt väikesemahulised, siis on arvatud PKT tegevuskavva Valga linna tööstusalad, kuna nendele juurdepääsud on väga halvas seisukorras ning vajavad suuremahulisi investeeringuid. Valgas on veel kasutuses mitteolevaid endisi militaar- ja tööstusobjekte, mis rikuvad nii linnapilti kui vähendavad oluliselt kinnisvara väärtust kogu piirkonnas. Tööstusalade käivitamisel ja arendamisel on juba tekkimas uusi ettevõtteid ning olemasolevate laiendusi tingimusel, et linn teeb korda avaliku infrastruktuuri ja tagab juurdepääsu tööstusaladelt suurematele maanteedele.

/suurendada lahter vastavalt vajadusele/

Nr pingereas	ARENDATAV OBJEKT / TEGEVUSTE KOMPLEKS <i>(edaspidi arendatav objekt)</i>	TOETATAVAD TEGEVUSED <i>(tabelisse märkida ainult number: 1 – turism, 2 – tööstusalad, 3 – inkubaatorid ja tootearendused; 4 – linnakeskuse avalik ruum; 5 – ühendused)</i>	ORIENTEERUV MAKSUMUS <i>(kogumaksumus ning toetuse vajaduse maht)</i>	TEGEVUSTE VÄLJUNDINDIKAATORID		
				Turismi, ettevõtluskeskkonna (tööstusalad, inkubaatorid ja tootearendused) ja linnaruumi projektide puhul		Ühendusvõimaluste arenduste puhul
				Arenduse tulemusel loodud töökohtade arv (sh lisandväärtusega töökohtade arv)	Mitterahalist abi saavate ettevõtete arv ²	Lahendatud toimepiirkondade ühendusvõimaluste kitsaskohtade arv
1. <i>(rahastatud PKT I taotlusvoorus)</i>	Sangaste mõisakompleksi arendamine pereturismi keskuseks.	1	3 mln eurot, millest toetus 2 mln eurot	30	15	
2.	Mulgi elamuskeskuse rajamine	1	2,4 mln eurot, millest toetus 1,7 mln eurot	9-10 <i>(sh 4-5 lisandväärtusega)</i>	20	
3.	Valga Militaarteemapargi (Sihtasutus Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon) väljaarendamine	1	1,5 mln eurot, millest toetus 1 mln eurot	9 <i>(sh 5 lisandväärtusega)</i>	34	
4. <i>(rahastatud PKT)</i>	Valga linna 8. kvartali rekonstrueerimine esinduslikuks	4	2 mln eurot, millest toetus 1,5	50	30	

I taotlusvoorus)	linnaruumiks		mln eurot			
5. (rahastatud PKT I taotlusvoorus)	Tõrva keskväljak (sh linnaruumi teised projekti osad)	4	1,6 mln eurot, millest toetus 1,2 mln eurot	30	20	
6.	Otepää linnakeskuse väljaarendamine	4	710 000 eurot, millest toetus 600 000 eurot	30	10	
7.	Otepää lipukeskuse loomine	1	472 000 eurot, millest toetus 400 000 eurot	12-13 (sh 7 lisandväärtusega)	10	
8.	Valga linna tööstus- ja ettevõtlusalade avaliku tugitaristu kaasajastamine	2	1,235 mln eurot, millest toetus 1 mln eurot	200 (sh 40 lisandväärtusega)	125	

/lisada read vastavalt vajadusele/

² Mitterahalist abi (otsetõlge inglise keelest: *non-financial aid*) saavate ettevõtete all on mõeldud toetusest nii otseseid kui ka kaudseid kasusaajaid. Tegemist on indikaatoriga, mille väärtus esitatakse Euroopa Komisjonile rakenduskava mitme meetme pealt ühiselt ja seetõttu on oluline ühine Euroopa Komisjoni poolt aktsepteeritud nimetus.

Indikaatori „mitterahalist abi saavad ettevõtted“ andmeid kogutakse kahesuguste ettevõtete kohta:

1) mitterahalist abi saavateks ettevõteteks loetakse need ettevõtted, kes juba tegutsevad ettevõtlus- ja tööstusalal, turismipiirkonnas või linnakeskuse avalikus ruumis ning saavad kasu toetusega paranenud tingimustest (kasu saavad ettevõtted);

2) mitterahalist abi saavateks ettevõteteks loetakse ka need ettevõtted, kel on potentsiaalne huvi pärast toetuse abil tingimuste paranemist asuda ettevõtlus- ja tööstusalale, turismipiirkonda või linnakeskuse avalikku ruumi (potentsiaalselt kasu saavad ettevõtted).

INFORMATSIOON ARENDATAVA OBJEKTI KOHTA

ARENDATAV OBJEKT³	
MULGI ELAMUSKESKUSE RAJAMINE	
ARENDATAVA OBJEKTI KIRJELDUS	
Arendatava objekti planeeritavad kulud	<p>Projekti eeldatavad kulud kokku 2,4 mln eurot, millest toetus 1,7 mln eurot ja omafinantseering 0,7 mln eurot.</p> <p>Ettevalmistavad tegevused:</p> <ul style="list-style-type: none"> - arhitektuurikonkursi korraldamine; - hoonete ja ekspositsiooni projekteerimine; - riigihanke läbiviimine (projekteerimise hange); - ehitusprojekti ekspertiis ja ehituse hinnakalkulatsiooni koostamine. <p>Investeeringud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoonete, kommunikatsioonide ja teede-platside rekonstrueerimine; - ekspositsioonide rajamine ja hoonete sisustamine. <p>Rekonstrueeritakse häärber, ait, tall ja rehi, et külastajatele oleks võimalik pakkuda terviklikku külastuselamust. Kompleksis saab olema ekspositsiooni osa, töötoad, ruumid suuremate ürituste läbiviimiseks, mulgi traditsioonide ja pärimusega tutvumiseks ning tegelusteks: toit ja jook, käsitöö, vaimne pärand.</p> <p>Välialadele rajatakse parkla, juurdepääsuteed, valgustus, haljastus jms.</p>

³ Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

	<p>Elamuskeskusesse on kavandatud muuhulgas ka hoone (praegune ait), kus peaksid tulevikus paiknema mulgi köök, kohaliku toodangu ja suveniiride pood ning pruulikoda. Tegemist on eraldiseisva hoonega ning selle väljaehitamine ja sisustamine on kavandatud anda erasektorile (vajadusel korraldatakse vastav konkurss). Seega aidahoone, kuhu tulevad nõ erasektori poolt hallatavad teenused, rekonstrueeritakse ja sisustatakse erasektori vahenditega.</p> <p>Muud kulud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ehituse ja ekspositsiooni rajamise riigihangete läbiviimine; - omanikujärelevalve; - turundus- ja reklaamikulud (reklaam, ühisturunduse planeerimine, sotsiaalmeedia).
<p>Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju</p>	<p>Mulgi elamuskeskus saab olema piirkonnale oluline ja selle eripära ehk Mulgi kultuuri rõhutav turismiatraktsioon, mis suurendab sihtkoha atraktiivsust külastajate seas ning elavdab ettevõtlust, pakkudes põnevaid tegevusi aastaringiselt. Keskusest saab ainus kogu Mulgimaad ühendav sellelaadne kompleks, kus kõige erinevamal moel – aktiivselt osaledes, maitstes, kuulates, vaadates, saab osa Mulgi kultuurist, pärandist ja traditsioonidest.</p> <p>Mulgi elamuskeskuse visioon: elamuskeskus on mulgi maamärk ja identiteedi kandja, mis nutikate lahenduste abil loob ajaloost inspireeriva tuleviku, on kättesaadav üle terve maailma, ühendab kohalikud ettevõtted ja tooted ning pakub külastajatele teadmisi, meelelahutust, seiklusi ja ootamatuid ideid.</p> <p>Mulgi elamuskeskuse missioon: Mulgi elamuskeskus hoiab elus ja tutvustab Mulgi kultuuri, on hea partner kohalikele ettevõtjatele äri edendamiseks ning omavalitsustele piirkonna arendamiseks, inspireerib külastajaid ootamatute ideede ja nutikate lahendustega ning kasutab ressursse mõistlikult sh võimaldab töötajatel end teostada, et olla atraktiivne ja piirkonnale kasu loov külastussihtkoht.</p> <p>Piirkonna külastajate arvu kasv tagab olemasolevate majutus- ja teenindusettevõtete tulude suurenemisele ning aitab kaasa uute ettevõtete tekkele. Suureneb külastajate poolt piirkonnas tarbitavate teenuste maht ja pikeneb kohapeal viibimise aeg. Planeeritud külastajate arv on esimesel kolmel avamisjärgsel aastal 50 000 aastas, edaspidi 35 000 külastajat aastas. Projekti elluviimisest kasu saavad peamised ettevõtted on nimetatud tegevuskava lahtris „Eeldatav tegevustes osalejate ring“.</p> <p>Otsene mõjuala on piiritletud 10 omavalitsusega: Abja, Halliste, Helme, Hummuli, Karksi, Põdrala, Tarvastu ja Viljandi (vald) ning Mõisaküla ja Tõrva linn.</p> <p>Laiem mõjuala hõlmab läbi koostööpartnerite ka Sangaste-Otepää turismipiirkonda, Valga linna, Võrtsjärve piirkonda ja Viljandi linna.</p>

<p>Eeldatav tegevustes osalejate ring</p>	<p>Mulgi elamuskeskus saab areneda ja jätkusuutlik olla ainult koostöös ettevõtjate, piirkonna teiste arendajate ning omavalitsustega.</p> <p>Tegevuses osalevad (idee väljatöötamine, teenuste ja toodete arendamine, lisateenuste pakkumine, ühisturundus jne):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Mulgimaa omavalitsused (10, sh 6 Viljandimaalt ja 4 Valgamaalt); 2) Mulgimaa turismiettevõtjad (majutus, toitlustus, käsitöö, tootmine, loodusturism ja aktiivne puhkus, sh Taagepera loss, Kivimäe turismitalu, Torupilli talu, Pajumäe talu, Nava talu, Mulgi Pruulikoda jpt); 3) Lõuna-Eestis ja Mulgimaa naabruses asuvad potentsiaalsed koostööpartnerid: Otepää turismipiirkonna arendajad, Sangaste loss, Rukkiküla, Võrtsjärve Sihtasutus, Viljandi kultuuriakadeemia, Valga linn, Viljandi linn; 4) nõustajatena kaasatakse ka nt teaduskeskuse AHHA spetsialiste, TÜVKA rahvusliku käsitöö ja teisi keele, traditsioonide, toidukultuuri tundjaid.
<p>Eeldatavad väljundid ja oodatav tulemus⁴</p>	<p>Mulgimaale on rajatud ja käivitatud piirkonna jaoks äärmiselt oluline elavat Mulgi kultuuri vahendav, õpetav ja tutvustav elamuskeskus.</p> <p>Keskusesse luuakse hinnanguliselt 9-10 töökohta, millest 4-5 kõrgema lisandväärtusega ning teiste töökohtade puhul eeldatakse vähemalt Valgamaa mediaanpalka. Kaudsete töökohtade arvuks võib prognoosida aasta jooksul pärast projekti lõppemist ca 20, neist kõrgema lisandväärtusega ca 10.</p> <p>Eeldame, et keskuse väljaarendamine toob järgmist kasu piirkonna turismiettevõtjatele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kasvab ööbimiste arv; - kasvab välis turistide osakaal (Lätist, Venemaalt, Saksamaalt); - ettevõtjate käibed kasvavad; - piirkonna turismis väheneb hooajalisus;

⁴ Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

	<ul style="list-style-type: none"> - luuakse uusi töökohti (kokku 9-10, neist kõrgema lisandväärtusega 4-5); - luuakse uusi teenuseid. <p>Tervikuna paraneb Mulgimaa kui külastuskeskkonna maine ja tuntus.</p>
<p>Valmisolek tegevuste elluviimiseks⁵</p>	<p>Mulgi elamuskeskuse väljaarendamine on seatud prioriteetseks tegevuseks järgmistes arengudokumentides:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Tõrva linna ning Helme, Hummuli ja Põdrala valdade arengukavades; 2) arengustrateegias „Valgamaa 2020“ (lk-d 28, 35); selle tegevuskavas (lisa 1) ning lisa 2 „Valgamaa kohalike omavalitsuste olulisemad arendus- ja investeerimisprojektid“; 3) Mulgi Kultuuri Instituudi põhikirjas. <p>Samuti on olemas üle-Mulgimaaline kokkulepe, et ühtne Mulgimaa elamuskeskus rajatakse endisesse Helme kihelkonda, praegusesse Helme valda, Sooglemäe tallu. 2017. aasta 31. jaanuari seisuga on kõik Mulgimaa omavalitsused andnud volikogude tasandil garantii, et PKTst positiivse rahastusotsuse korral garanteerivad Mulgimaa omavalitsused omafinantseeringu summas 270 000 eurot perioodil 2018-2020. Ülejäänud omafinantseeringu katmise osas on käimas läbirääkimised ministriumitega.</p> <p>2016. aastal on teostatud projekti teostatavus-tasuvusanalüüs.</p> <p>2017. aasta märtsis kuulutati koostöös Eesti Arhitektide Liiduga välja arhitektuurikonkurss. Kuna tähtjaks (15. mai) võistlustöid ei laekunud, on ettevalmistamisel uus konkurss (käivitub eeldatavalt maikuu lõpus).</p> <p>Arendamiseks vajalik kinnistu ja hooned kuuluvad Mulgi Kultuuri Instituudile.</p>

⁵ Kas eeltöid on tehtud, tasuvusanalüüs, kuivõrd vallad ja/või linnad on ise valmis panustama jne.

ARENDAV OBJEKT⁶**VALGA MILITAARTEEMAPARGI (Sihtasutus Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon) VÄLJAARENDAMINE****ARENDAVA OBJEKTI KIRJELDUS****Arendatava objekti planeeritavad kulud**

Projekti eeldatavad kulud kokku 1,5 mln eurot, millest toetus 1 mln eurot ja omafinantseering 0,5 mln eurot.

Projekti käigus planeeritavad tegevused:

Õueala rekonstrueerimine

1. ehitusprojekti (sh eriosade projektide) koostamine; ekspertiisi tellimine; hankedokumentide ettevalmistamine;
2. sissepääsuala (sh kõnniteed ja parklad) rekonstrueerimine;
3. vaheaedadega väravate paigaldamine.

Simulatsioonikeskuse loomine

4. Ehitusprojekti (sh eriosade projektide) koostamine; ekspertiisi tellimine; hankedokumentide ettevalmistamine;
5. Simulatsioonikeskuse hoone rekonstrueerimine;
6. Ekspositsiooni väljaarendamine sh erinevad eksponaadid: lennusimulaator, virtuaalreaalsuse simulaator, tankitõrjerelva simulaator, lahinguvälja simulaator, väljapääsu tuba, tankimakett, laskealane väljaõppevahend;
7. Omanikujärelevalve teostamine.

Pääsala rekonstrueerimine

8. Ehitusprojekti (sh eriosade projektide) koostamine, ekspertiisi tellimine, hankedokumentide ettevalmistamine;
9. Hoone osaline rekonstrueerimine;
10. Külastajasõbraliku klienditeekonna väljaarendamine;
11. Omanikujärelevalve teostamine.

⁶Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

	<p>Turundustegevused 12. Teemapargi turundustegevused kahe aasta jooksul pärast objekti valmimist.</p> <p>Teavitustegevused 13. Projektiga seonduvate teavitustegevuste elluviimine.</p> <p>Planeeritavad kulud:</p> <p>Ehituslikud eeltööd (ehitusprojekt, ekspertiis) - 70 000 eurot Rekonstrueerimistööd (sh omanikujärelevalve) - 825 000 eurot Ekspositsiooni väljaarendamine - 480 000 eurot Turundustegevused - 120 000 eurot Teavitustööd - 5000 eurot</p>
<p>Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju</p>	<p>Teemapargi arendamise käigus on lisandunud aastaringelt kasutatavaid atraktsioone (simulatsioonikeskus, tankodroom, militaarseiklusrada, militaarsed matkarajad jne), mis kasvatavad militaarteemapargi külastajate arvu, võrreldes senisega, vähemalt kahekordseks. Koolitusfirmadele on võimalik pakkuda mitmepäevast õppetsükli koos militaarse puhkusega.</p> <p>II Maailmasõja aegse tanki Tiger II 1:1 makett on ainulaadne vaatamisväärsus, mis meelitab külastajaid ligi juba sellest möödumisel.</p> <p>Pärast tegevuste elluviimist on tänu atraktiivsele külastuskeskkonnale suurenenud militaarteemapargi külastajate arv ja selle tulemusena on lisandunud täiendavad töökohad. Täna viis töökohta ei kata militaarteemapargi vajadust. Pärast projekti teostamist luuakse juurde mitmeid uusi töökohti, sh turundusjuht (eeldab vähemalt maakonna keskmist brutokuutasu), simulatsioonikeskuse instruktorid, administraator/infoteenindajad (brutokuutasu vähemalt 800 eurot), puhastusteenindajad ning mitmeid erinevaid hooajalisi töökohti. Kokku lisandub projekti tulemusel kuni üheksa otsest töökohta (sh viis lisandväärtusega). Töökohtade loomise prognoosini on jõutud arvestades nii tänast vajadust kui ka pärast arendustöid tekkivat vajadust. Prognoosid on koostatud Valga Linnavalitsuse arengumeti ja SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsiooni personali koostöös.</p> <p>Kasu saavad ettevõtjad on kaudselt kõik piirkonnas tegutsevad turistidele teenuseid pakkuvad ettevõtjad, eelkõige toitlustusettevõtted, kellega militaarteemapark teeb igapäevaselt koostööd, kuna militaarteemapark ise toitlustusteenust ei</p>

	<p>paku. Kui tõuseb teemapargi külastajate arv, kasvab ka turistide vajadus teiste teenuste järele. Mitterahalist kasu saavate ettevõtete arvuks on planeeritud 34.</p> <p>Militaarteemapargil on välja kujunenud mitmed konkreetsed sihtgrupid. Nende hulgas: koolid (õpilased), kes viivad teemapargis läbi riigikaitse- ja ajalootunde (üle Eesti); samuti koolide ekskursioonid; integratsiooni ja isamaalise kasvatuse laagrid; militaarajaloo huvilised üle kogu Euroopa (2014. aastal oli näiteks külastajaid 29st erinevast riigist); militaarhuvilised ja ajaloo huvilised on Euroopas kujunenud täiesti eraldiseisvaks turistide sihtgrupiks. Militaarteemapargis on tegevusi kõigile sihtgruppidele, alates eelpool mainitud suurtest gruppidest kuni pereturistini nii Eestist kui ka välismaalt.</p> <p>Projekti tulemusel tekib täiendav tulu külastajate poolt tarbitavate teenuste ja täiendavate teenuste müügist. Lisaks piletitulule on võimalik tarbida muuseumis lisateenuseid (muuseumitunnid, ruumide rent, giidituurid, muud üritused), aga ka kolmandate osapoolte poolt pakutavad teenuseid (majutus, toitlustus, transport, muu meelelahutus), mis kõik suurendavad piirkonna turismitulu.</p> <p>Atraktiivne teemapark (sh selle atraktiivne välimus Valga linnas) tõstab ka olemasolevate teenuste populaarsust.</p> <p>Vastavalt sihtgrupile on võimalik tellida erinevaid teenuspakette (sh väljasõit II Maailmasõja aegsetesse kaevikutesse jne). Mida atraktiivsem ja arenenum on militaarteemapark, seda enam tõmbab see sinna külastajaid. Mida rohkem on külastajatel teemapargis teha, seda enam kasvab ka piirkonna teiste teenuste kasutamise arv ning tõuseb teenusepakkujate tulu, mis loob paremad võimalused VKE-de arenguks Valga linnas.</p>
<p>Eeldatav tegevustes osalejate ring</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valga Linnavalitsus 2. SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon 3. SA Valgamaa Arenguagentuur 4. Valga linna ümberkaudsed kohalikud omavalitsused (tulevane Valga vald)
<p>Eeldatavad väljundid ja oodatav tulemus⁷</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. projektdokumentatsioon on koostatud; 2. teemapargi territoorium on rekonstrueeritud; 3. simulatsioonikeskus on rekonstrueeritud; 4. teemapargi ekspositsioon on välja arendatud; 5. turundustegevused on edukad ning saavutatakse eeldatavad mõõdetavad väljundid;

⁷Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

	<p>6. lisandunud on kuni 9 uut töökohta (neist 5 lisandväärtusega);</p> <p>7. mitterahalist abi on saanud ca 34 ettevõtet;</p> <p>8. piirkonna ettevõtete tulu on kasvanud.</p>
<p>Valmisolek tegevuste elluviimiseks⁸</p>	<p>Kuna Valgas asuv militaar-teemapark on ainulaadne kogu Euroopas, on see meie lipulaevaks nii linna kui ka maakonna turundamisel. Nii teemapark kui ka juba kaheksal korral toimunud rahvusvaheline militaarjaloo festival sh vanavara laat on tänaseks sihtgruppide seas tuntud üle kogu Euroopa ning end igati õigustanud. Suurema hulga külastajate jaoks vajab aga teemapark edasiarendamist.</p> <p>Koostöös partneritega on ette valmistatud projekti kalkulatsioon, välja kuulutatud hange projekteerimistöödeks, välja töötatud kontseptsioon koos eksponaatidega. Projekti on pidevalt täiendatud ja arendatud (sh vastavalt PKT esimese taotlusvooru tagasisidele).</p> <p>Valga Linnavalikogu otsusega garanteeritakse teemapargi arendusprojekti omafinantseering ning Valga Linnavalitsuse ametnikud panustavad projekti edukaks elluviimiseks (sh vajalikud kompetentsid on olemas).</p> <p>Väljavõte Valga linna arengukavast 2012 – 2020 (RT IV, 12.12.2012, 43):</p> <p>Arengukava Lisa 2 (Tegevuskavad) (kättesaadav: https://www.riigiteataja.ee/akt/406052015021) üldeesmärk 3 „Linnaruum on moodne, korrastatud, funktsionaalne ja energiasäästlik“;</p> <p>lk 24:</p> <p>tegevus 4.1. VIKP teemapargi projekti koostamine ja projektijärgne väljaarendamine (sh peahoone ja simulatsioonikeskus);</p> <p>tegevus 4.2. VIKP territooriumi laiendamiseks Pikk tn 16 kinnistu omandamine ja selle liitmine teemapargiga teemapargi laiendamise eesmärgil. Valga Linnavalitsus on valmis panustama vastavalt projekti kogumaksumusele eeldatava omaosaluse summa.</p> <p>Projekti elluviimine on nähtud ette ka maakonna arengustrateegias „Valgamaa 2020“ (lk-d 26, 28 ja 29), selle tegevuskavas ning arengustrateegia lisas 2 „Valgamaa kohalike omavalitsuste olulisemad arendus- ja investeerimisprojektid aastani 2020“.</p>

⁸Kas eeltöid on tehtud, tasuvusanalüüs, kuivõrd vallad ja/või linnad on ise valmis panustama jne.

ARENDAV OBJEKT⁹	
OTEPÄÄ LINNAKESKUSE VÄLJAARENDAMINE	
ARENDAVA OBJEKTI KIRJELDUS	
Arendatava objekti planeeritavad kulud	<p>Projekti eeldatavad kulud kokku 710 000 eurot, millest toetus 600 000 eurot ja omafinantseering 110 000 eurot.</p> <p>Projekti kogukuludeks on planeeritud 710 000 eurot. Selle hulka kuuluvad:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ideekonkursi läbiviimine 15 000 eurot; - projekteerimine ja omanikujärelevalve 40 000 eurot; - tehnovõrkude korrastamine ja valgustus 115 000 eurot; - haljastustööd 115 000 eurot; - linnamööbli ostmine 125 000 eurot; - kõnniteede ja platside ehitamine 300 000 eurot. <p>Täpsed kulud selguvad pärast ideekonkursi läbiviimist, projekteerimist ja hankeid.</p>
Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju	<p>Projekti sisuks on Otepää linnakeskuse väljaarendamine, s.o kesklinna väljakute (keskväljak ja lipuväljak) kujundamine atraktiivseks aja veetmise ja sündmuste korraldamise paigaks, mis peegeldab Otepää olemust ja tõstab piirkonna väärtust.</p> <p>Projekti elluviimisel omandab kesklinn uue ühtselt ja loogiliselt kujundatud ilme. Selle saavutamiseks eraldatakse keskväljakul jalakäijate ja autoliikluse tsoonid, kujundatakse keskväljakule pargimööbli ja muude kujunduselementidega puhketsoon, ühtlustatakse ja korrastatakse Lipuväljaku kõnniteed ja haljastus, samuti korrastatakse valgustus ja sademevee ärajuhtimine. Vallavalitsuse hoone fassaad tõstetakse esile valgustusega.</p> <p>Projekti realiseerimine ühendab keskuse avaliku linnaruumi eri funktsioonid: sotsiaalse suhtluse ja rekreatsiooni, äri ja liikluse.</p> <p>Otepää linnakeskuse korrastamise otsene mõju avaldub kohalikul ja regionaalsel tasandil, kaudsed mõjud ulatuvad üleriigilisele ja rahvusvahelisele tasandile (kuivõrd Otepääl korraldatakse sõltuvalt aastast 3-6 rahvusvahelise ning 10-20 üleriigilise tasemega üritust, peamiselt spordi valdkonnas).</p>

⁹ Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

	<p>Peamised mõjud on järgmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projekt loob aluse atraktiivsema ettevõtluskeskkonna tekkeks talvepealinna Otepää esindusväljakute piirkonda (eluga täidetud meeldiv ürituste korraldamise ja vaba aja veetmise paik suurendab piirkonna külastatavust ja loob ettevõtluse arenguks vajaliku nõudluse); 2) projekti tulemusena tekib Otepäale juurde töökohti (ca 30), võimaldades seega inimestel jääda elama ja tööle Otepäale; 3) riigile ja omavalitsusele tuleb juurde maksutulu (ca 36 tuhat eurot aastas); 4) projekt toob lisaväärtust Otepää ettevõtjatele ja ürituste korraldajatele – annab linna külastajatele täiendavaid tegevusvõimalusi ja võimaldab neid kauem Otepääl kohal olla. Projektist peamised kasusaajad on: <ul style="list-style-type: none"> • kesk- ja lipuväljaku ümber tegutsevad ettevõtted ja organisatsioonid. Nendest suurimad on MTÜ Valgamaa Käsitöö ja Rahvakultuuri Keskseks, Otepää Grill, Edgari Lihatööstus (hotell, söökla ja kauplus), Merano Pizza, Otepää Apartments, Hawaii Express, ööklubi Comeback, Merle Lillepood, Ugandi restoran, Winterplace. Eeltoodust tulenevalt on planeeritud, et mitterahalist kasu saab vähemalt 10 ettevõtet. • Otepää linna elanikud (2200 inimest); • Otepääd külastavad turistid (hinnanguliselt 150 tuhat inimest aastas). 5) projekti elluviimine parandab piirkonna mainet ning turunduslikku potentsiaali tulevikus.
<p>Eeldatav tegevustes osalejate ring</p>	<p>Projekti elluviimise eestvedaja ja omaosaluse kandja on Otepää Vallavalitsus, kelle hallata olevat maa-ala parendatakse. Tegevustes osalevad ka Otepää kesklinna ettevõtjad (loetelu on toodud tegevuskava lahtris „Arendatava objekti sotsiaalmajanduslik mõju“ ning Otepää elanikud.</p>
<p>Eeldatavad väljundid ja oodatav tulemus¹⁰</p>	<p>Projekti tulemusena on Otepää kesklinnas asuv avalik ruum kaasajastatud (kesk- ja lipuväljak on korrastatud) ja muutunud seeläbi ettevõtluse arendamiseks atraktiivsemaks:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ideekonkurss on läbi viidud; - projekteerimistööd on teostatud; - tehnovõrgud on korrastatud ja valgustus rajatud; - haljastustööd on teostatud; - linnamööbel on soetatud ja paigaldatud; - kõnniteed ja platsid on välja ehitatud; - Otepääga seotud sümbolika on eksponeeritud läbi mitmesuguste tehivormide; - lisandunud on uusi töökohti (ca 30);

¹⁰ Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

	<p>- piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud.</p> <p>Seega saavad projekti tulemusena korrastatud kaks Otepää väljakut ja kesklinn liigendatud väikeäride (kohvikud, poed jm) ning sündmuste läbiviimise jaoks (paviljonid, varjualused, vaateplatvormid, lavad vms). Keskuse ilme on muutunud linnalikumaks, ala on sobivalt tsoonitud väliürituste läbiviimiseks ja vaba aja veetmiseks. Piirkonna äridesse on lisandunud u 30 täiendavat töökohta. Projekti tulemusena on rahvusvahelise tuntusega talvepealinn Otepää saanud omale esindusväljaku, mis loob senisest paremad eeldused piirkonna arenguks.</p>
<p>Valmisolek tegevuste elluviimiseks</p>	<p>Otepää olemuse ja ajalooa sobiva kujunduslahenduse leidmiseks on välja kuulutatud arhitektuuri ideekonkurss, mille tulemusi oodatakse 2017. a märtsi lõpuks. Konkursi võitjaga sõlmitakse leping väljakute projekteerimiseks.</p> <p>Keskuse maa-ala on omavalitsuse omandis, seega omandiküsimused projekti elluviimisele takistusi ei sea.</p> <p>Projekt on prioriteetsena kajastatud Otepää valla arengukavas (alapeatükk 7.4, eesmärk 2: „Otepää linna- ja maakeskkond on heakorrastatud”, mille esimeseks tegevuseks on Otepää südalinna atraktiivseks muutmise).</p> <p>Projektiidee elluviimine on ette nähtud ka arengustrateegias „Valgamaa 2020“ (lk-d 12 ja 23), selle tegevuskavas (lisa 1) ning lisa 2 „Valgamaa kohalike omavalitsuste olulisemad arendus- ja investeerimisprojektid aastani 2020“. Otepää keskuse väljaarendamine aitab kaasa ka strateegias seatud eesmärgi „Valgamaa on atraktiivne ja tuntud“ saavutamisele - luuakse maakonna tuntuima külastuskoha esindusväljak, mis suurendab ka maakonna kui terviku tuntust.</p>

ARENDAV OBJEKT¹¹	
OTEPÄÄ LIPUKESKUSE LOOMINE	
ARENDAVA OBJEKTI KIRJELDUS	
Arendatava objekti planeeritavad kulud	<p>Projekti eeldatavad kulud kokku 472 000 eurot, millest toetus 400 000 eurot ja omafinantseering 72 000 eurot.</p> <p>Keskuse väljaarendamiseks elluviidava projekti planeeritavad kulud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ruumide projekteerimine ja ehitustööd 252 000 eurot (600 eurot/m² + km, 350 m²); - ruumide sisustamine, ekspositsioonitehnika 80 000 eurot; - ekspositsiooni loomine 80 000 eurot; - teede ja ümbruse korrastamine 60 000 eurot. <p>Projekti kulud kokku: 472 000 eurot. Tööd teostatakse plaani kohaselt aastatel 2018-2019.</p>
Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju	<p>Otepää pastoraadi hoones arendatakse välja Eesti lipu ja Otepää ajalugu eksponeeriv lipukeskus. Eesti lipp on ajalooliselt 1884. aastal sisse pühitsetud Otepää pastoraadis.</p> <p>Lipukeskuse kontseptsioon põhineb alljärgnevatel tegevussuundadel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lipukeskuse põhiekspositsioon, mis töötatakse välja koostöös Eesti Rahva Muuseumiga. Nõusolek ERMilt selleks on saadud (kuraator Piret Õunapuu). Ekspositsiooni põhisisuks on maailma lipud – eksponeeritakse nende sünniga seonduvaid lugusid (fookuses Eesti lipp), luuakse infotahvlid ja interaktiivsed infokraanid, esitletakse rahvusliku ajaloo sündmusi (filmid, kunstiteosed jne); 2. täiendavad ekspositsioonid – ühekordsed ja rändnäitused, kohapealses loomelaboris külastajate silme all ja osalusel valmivad teosed, filmide demonstreerimine. Täiendavad ekspositsioonid (näiteks Eesti ja Otepää suurkujude galerii) annavad keskusele omapära ja lisavad kaasaegset, muutuva aja vaimu; 3. korraldatakse üritusi seoses ekspositsioonide ja Otepääl toimuvate sündmustega, sh hakkavad toimuma mitmesugused rahvussümboolikaga seonduvad õpitoad; 4. renditakse välja ruume üritusteks. <p>Ekspositsioon ja lisategevused luuakse selliselt, et külastaja saab ruumides aega veeta ca 1-1,5 tundi, õigustamaks ühtlasi</p>

¹¹ Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

	<p>piletihinda (keskmiselt 5 eurot pilet).</p> <p>Lipukeskus pakub alalist tööd kolmele inimesele, neist üks juhataja-arendusjuht, üks tehnikaspetsialist-varahoidja ja valvur-giid. Lisanduvad otseselt kolm alalist töökohta turismiinfokeskuses (luuakse 2017. aastal). Kaudse mõjuna lisandub kolm giidi töökohta Otepää turismimarsruutide teenindamiseks ning 3-4 töökohta keskust arendavates ja teenindavates ettevõtetes (loomemajandus, catering, kino jm). Seega luuakse kokku ca 12-13 uut töökohta. Enamus töökohtadest nõuavad kõrghariduse olemasolu, mis on Otepää jaoks oluline, sest praegu on pakkuda vähe töökohti kõrgharidusega inimestele. Kõrgema lisandväärtusega töökohtadeks võib lugeda lipukeskuse juhatajat-arendusjuhti, samuti turismiinfokeskuse töötajaid ja giide (kokku 7).</p> <p>Positiivselt mõjub projekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ümbruskonna toitlustuskohtadele, kuna projekti tulemusena jääb ca 10 tuhat inimest aastas Otepääle pikemalt peatuma ja vajavad toitlustust. Samuti pikeneb turistide külastuskestvus üldiselt; - puhkeasutustele, kuna suureneb nõudlus majutuskohtade järele; - ürituste ja turismiteenuste pakkujatele, kuna tekivad lisavõimalused, mida külastajatele pakkuda. <p>Kaudselt seondub keskuse rajamine Otepää keskuse väljaarendamise projektiga, mis omakorda loob teenindava sektori töökohti (kauplustes, kohvikutes jne). Loometegevuse arendamisel on lipukeskus võimaluseks uuenduslike väikefirmade tekkele ja arengule piirkonnas, pakkudes konkreetset tegevusvälja nii kohalikele, Tartu ja Tallinna kui ka välisettevõtetele (ostab sisse teenuseid, pakub tegevuseks pinda). Hinnanguliselt saab projektist kaudset kasu 10 ettevõtet. Kuna keskuses planeeritakse eksponeerida, lisaks Eesti lipule, ka maailma riikide lippe ning korraldada näitusi jms, siis kõnetab see nii sisekui ka välituriste.</p>
<p>Eeldatav tegevustes osalejate ring</p>	<p>Projekti elluviimise eestvedaja ja omaosaluse maksja on Otepää Vallavalitsus. Vallavalitsuse koostööpartneriks on EELK Otepää Maarja Kogudus, kellele pastoraat ja ümbritsev maa kuulub. Investeeringu tegemiseks sõlmitakse kogudusega maa hoonestusõiguse või rendileping, mis tagab keskuse tegevuse vähemalt 50 aastaks. Ekspositsioonide loomisel tehakse koostööd erinevate väikefirmadega (tellimused, aga ka ühine arendustöö), samuti teiste Eesti muuseumitega (ERM, Laidoneri muuseum jt).</p> <p>Koostööd tehakse partneromavalitsustega Lätist (Cēsis, Daugavpils), Venemaalt (Pihkva, Novgorod, Peterburi) ja põhjamaadest (Vihti, Eckerö jt), kellel on arenenud turismi- ja loomeettevõtlus.</p>
<p>Eeldatavad väljundid ja oodatav tulemus¹²</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Otepää pastoraadi ruumidesse on rajatud 350 m² paiknev lipukeskus, mis tegeleb nii maailma lippude lugude kui ka Eesti ja Otepää ajaloo ning kultuuriteemade eksponeerimisega (ruumid on projekteeritud ja ehitustööd teostatud; ruumid sisustatud; ekspositsioon loodud; ekspositsioonitehnika soetatud; teed ja ümbrus korrastatud); - korrastatud on ajalooline Otepää pastoraat, mis on ehitatud 18.-19. sajandi vahetusel;

¹² Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

	<ul style="list-style-type: none"> - piirkonda on lisandunud atraktiivne tegevus- ja ajaveetmise võimalus siseruumides st ilmastikust sõltumatu atraktsioon; - lisandunud on 3 töökohta lipukeskuses, 3 turismiinfokeskuses ja 6-7 kaudset töökohta (3 giidi ning 3-4 töökohta teenindustevõtetes). Töökohtadest ca 7 on kõrgema lisandväärtusega; - paranenud on ümbruskonna ettevõtete tuluteenimise võimalused.
<p>Valmisolek tegevuste elluviimiseks</p>	<p>Lipukeskus luuakse SA Otepää Turism osana. SA Otepää Turism on Otepää turismimajandust korraldav asutus, mis asutatakse 2017. aasta kevadel. Selle hallatavad asutused ja piirkonnad/turismitooted on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lipukeskus; 2. Otepää turismiteekonnad (lipukeskus/pastoraat, energialabürint, kirik, Linnamägi, Tehvandi kompleks, Väike-Munamägi, Apteekrimäe kompleks, muud võimalikud objektid). Turismimarsruudid arendatakse välja koostöös teiste Otepää asutustega (talispordimuuseum, Tehvandi spordikeskus, kultuurikeskus); 3. Koostöös SA Valgamaa Arenguagentuuriga Otepää turismiinfokeskus. <p>2013. aastaks koostati Eesti Lipu Keskuse sisekujunduse eskiisprojekt, mis kajastab keskuse kujunduse ja tegevuse kontseptsiooni pastoraadi kahel korrusel (I korrus ja keldrikorrus, katusekorrus jääb kava kohaselt Otepää Maarja koguduse kasutusse). Väljatöötatud kontseptsiooni järgneval perioodil vahendite puudumise tõttu realiseerida ei õnnestunud.</p> <p>Keskuse rajamiseks on tehtud eeltööd: koostatud esialgne ekspositsiooniplaan ja pastoraadi hoone esimese ning keldrikorruse renoveerimisprojekt.</p> <p>2015. aastal lisati Otepää muuseumi ja Eesti lipu keskuse loomine „Otepää valla arengukava aastateks 2015-2023“ tegevusplaani. See tegevus kajastub valla eelarvestrateegias aastateks 2017-2020 ning Otepää ja Sangaste valla ühinemislepingus.</p> <p>Projekti elluviimine on nähtud ette arengustrateegias „Valgamaa 2020“ (lk 29), selle tegevuskavas (arengustrateegia lisa 1) ning arengustrateegia lisas 2 „Valgamaa kohalike omavalitsuste olulisemad arendus- ja investeerimisprojektid aastani 2020“.</p>

ARENDAV OBJEKT¹³**VALGA LINNA TÖÖSTUS- JA ETTEVÕTLUSALADE AVALIKU TUGITARISTU KAASAJASTAMINE****ARENDAVA OBJEKTI KIRJELDUS****Arendatava objekti planeeritavad kulud**

Projekti eeldatavad kulud kokku 1,235 mln eurot, millest toetus 1 mln eurot ja omafinantseering 0,235 mln eurot.

1. Tööstus- ja ettevõtlusalade tugitaristu (Petseri tänav Kuperjanovi - Karja, Karja tänav Petseri - Viadukti, Saviaugu tänav Viadukti/Valli - Väike-Laatsi/Laatsi ning Männiku tänav Kuperjanovi - Kungla) rekonstrueerimise projekteerimistööd 45 000 eurot.
2. Väike-Laatsi tööstus- ja ettevõtlusala Tartu-, Tallinna- ja Läti-suunalise juurdepääsutee rekonstrueerimine (Saviaugu tänav 817m Viadukti-Lõuna-Valli tänava ristmikust kuni Väike-Laatsi tänava ristmikuni koos ristmike väljaehitamisega) - 200 000 eurot sh:
  - 2.1. ehituskulud (hankedokumentide ettevalmistamine; ekspertiisi tellimine, ettevalmistustööd, sademete- ja pinnasevee ärajuhtimissüsteem sh kraavide puhastamine ja trupid ehitus, teepeenarde kindlustamine, teele kõvakatte paigaldamine, tänavavalgustus);
  - 2.2. omanikujärelevalve teostamine.
3. Priimetsa tööstus- ja ettevõtlusalale juurdepääsu tagamiseks ning raskeliikluse eemale juhtimiseks elupiirkondadest Petseri tänava rekonstrueerimine (Petseri tn J. Kuperjanovi tänava ristmikust kuni Karja tänava ristmikuni 760 m (sh ristmikud) - 700 000 eurot sh:
  - 3.1. ehituskulud (hankedokumentide ettevalmistamine; ekspertiisi tellimine, ettevalmistustööd, sademete- ja pinnasevee ärajuhtimissüsteem, teeluskihtide vahetus, teekatte vahetus);
  - 3.2. omanikujärelevalve teostamine.
4. Priimetsa tööstus- ja ettevõtlusalale juurdepääsu ning raskeliikluse eemalejuhtimiseks elupiirkondadest Männiku tänava väljaehitamine (Metsa tänava ristmikust üle J.Kuperjanovi tänava ristmikuni 470 m) - 150 000 eurot:
  - 4.1. ehituskulud (ehitusprojekti koostamine; hankedokumentide ettevalmistamine; ekspertiisi tellimine, ettevalmistustööd, sademete- ja pinnasevee ärajuhtimissüsteem, tee keha ja aluse rajamine, teekatte paigaldus, tänavavalgustus);

¹³Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

	<p>4.2. omanikujärelevalve teostamine.</p> <p>5. Endiste tööstusobjektide maa-alade ettevalmistamine nende taaskasutuselevõtuks Männiku tänaval ettevõtluskeskkonna arendamise eesmärgil, sh miljööd risustavate ning kasutusel mitteolevate ja ohtlike ehitiste likvideerimine ja pinnase puhastamine ning jääkreostuse likvideerimine - 100 000 eurot.</p> <p>6. Tööstus- ja ettevõtlusalade turundamine uute investeeringute piirkonda meelitamiseks - 40 000 eurot</p> <p>6.1. Valga linna tööstus- ja ettevõtlusalade turunduskava loomine;</p> <p>6.2. turunduskavas olevate tegevuste elluviimine.</p>
<p>Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju</p>	<p>Valgas on kolm tööstus- ja ettevõtlusala – Rükkel, Väike-Laatsi ja Priimetsa. Rükkel tööstus- ja ettevõtlusalal tegutsevad peamiselt transpordi ja logistikaettevõtted Väike-Laatsi ja Priimetsa tööstus- ja ettevõtlusaladel tegutsevad peamiselt tootmisettevõtted, mis aga jäävad Rükkel tööstus- ja ettevõtlusala ning Tartu-, Tallinna- ja Riia-suunalise ligipääsu suhtes linna teise serva. Omavaheline ühendus käib läbi kesklinna ja elamispiirkondade.</p> <p>Aruteludes ja intervjuudes Valga olemasolevate ja uute investeeringuid plaanivate ettevõtetele on nende kõige suuremad vajadused ja ootused linnale tööstus- ja ettevõtlusalade avaliku tugitaristu kaasajastamiseks ja rajamiseks. Kiire, otse ja kvaliteetne transpordiühendus on ettevõtete jaoks väga oluline kriteerium.</p> <p>Väike-Laatsi tööstus- ja ettevõtlusala on kõige uuem tööstusala, kus tegutsevad eksportivad metalli- ja puiduettevõtted mille juurdepääsuteena kasutatakse praegu Saviaugu tänavat, mis on rajatud läbi soise ala, hetkel kruusakattega tee on sügis-talvisel-kevadisel ajal halvas olukorras. Alternatiivina on raskeveokid kasutanud elamupiirkonna tänavaid läbisõiduks, mis on aga oluliselt pikem teekond, läheb läbi elamupiirkondade ja kesklinna, häirib kohalike elanikke raskeveokite liikumisega kaasneva müra, liiklusohutuse, hoonetele tekitatavate vibratsioonikahjustuste ja tänavate üldise seisukorra halvenemise tõttu.</p> <p>Priimetsa tööstus- ja ettevõtlusalal tegutsevad peamiselt eksportivad metalli, seadmete tootmise, puidu ja logistikaettevõtted, kuhu umbes 35% osas tühjaks jäänud hoonetesse püütakse uusi ettevõtteid leida. Tööstus- ja ettevõtlusalal asuvaid krunte ning ettevõtteid ühendavad teed on halvas olukorras (Petseri tn) või jäänud omal ajal rajamata (Männiku tn). Kunagi rajatud Petseri tänava tee alus vajab vahetamist ning on raskeveokite liikumisest kannatada saanud. Kõigil kinnistuomanikel (nii Petseri kui Männiku) pole ligipääsu tänavale ning nad sõidavad mööda plaanitavat tänavat (hetkel metsateed) või läbi võõra kinnistu, mis raskeveokite puhul on õueomanikule pikapeale häiriv ning krunti ei saa kasutada täies mahus. Männiku tn väljaehitamisega saaksid ligi 8 ettevõtet ligipääsu otse tänavale ning Männiku tn kaudu saaks suunata kogu tööstusala raskeveokite liikluse edasi Metsa tn, sealt Pikale tn ning edasi Tartu maanteele, mis säästaks praegu kasutatava Kuperjanovi tänava elamupiirkondi, elanikke, hooned ja kooli.</p> <p>Tööstus- ja ettevõtlusalade parem ühendatavus aitab ettevõtjatel paremini planeerida kaupade ja toormete transporti raskeveostega ning säästa aja- ja transpordikulusid. Lagunenud taristuga aladel kinnistuste väärtus langeb, erainvesteeringuid ei julgeta teha ning on oht, et ettevõtjad lahkuvad. Seega tööstus- ja ettevõtlusalade tugitaristu kaasajastamisest saavad kasu nii kohalikud ettevõtjad kui ka nendega koostööd tegevad ettevõtjad sh Läti Valka ja muud välisettevõtted, samuti kohalikud ja toimepiirkonna elanikud. Valga linna avaliku tugitaristu kaasajastamise mõju ulatub ka väljapoole Valga linna</p>

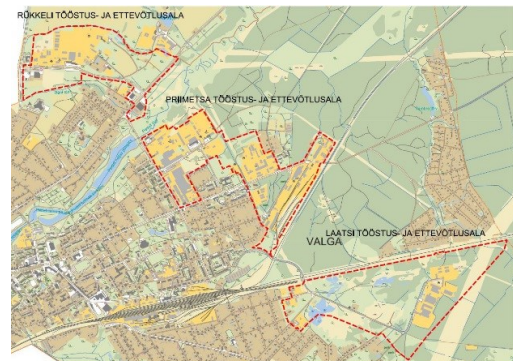
haldusterritooriumi.

Tööstus- ja ettevõtlusaladele otsitakse uusi ettevõtteid nii puiduvaldkonnas (olemas endiste puiduettevõtete hooned koos seadmetega), metallivaldkonnas kui toidutöötajaid ja tekstiilitööstust ning uute valdkondade ettevõtteid – elektroonika, materjalitööstus jne. Tööstusalade edukad ettevõtted on oma nn väärtusahelas ülespoole liikunud ning uusi ettevõtteid oodatakse nii väärtusahelapõhiselt kui päris uutest valdkondadest, kes piirkonda innovatsiooni ja värskust tooks. Peamised investorite päringud (umbes 15 päringut kvartalis) on olnud just nendes valdkondades sh küsitud on hea avaliku tugistruktuuriga ja olemasolevate hoonetega ala. Valgas on endise tööstuslinnana traditsiooniliste valdkondade töötajaid ning olemasolev Valgamaa Kutseõppekeskus on valmis koolitama ettevõtete tellimisel neile vajalikke töötajaid. Käimas on läbirääkimised mitme uue ettevõttega, kes teevad oma kolimisotsuse vastavalt muutuvale olukorrale, eriti kui transpordikulud üleüldiselt kütusehinna tõttu kasvavad.

Tööstus- ja ettevõtlusalade muud kitsaskohad ja nende lahendamine arutatakse ja analüüsitakse läbi ettevõtlusstrateegia loomise ajal (hiljemalt I kvartal 2018). Eelanalüüsid ja intervjuudes on selgunud, et kõige enam oodatakse avaliku sektori panust avaliku infrastruktuuri ja tugitaristu arendamisse. See on kõige esimene eeldus. Edasi tulevad inkubatsiooniteenuste puudumine, olemasolev tugisüsteem on ettevõtlusnõu osas nõrk, klasterite ja võrgustike arendus ja eestvedamine olematu, koordineeriva asutuse/isiku puudumine, kes julgustaks või veaks eest koostööd, ettevõtlusstrateegia ja arenduseesmärkide puudumine, ametnike madalad teadmised ettevõtlusest ja ettevõtluskeskkonnast, vähene koostöö ülikoolidega, ärikontaktide puudumine välisturgudel, keeleoskuse ja teadmiste puudumine ekspordi arendamiseks, soov saada kogemusi ja häid näiteid teistelt sh välisettevõtetelt, tugiteenust ärikontaktide loomisel, läbirääkimistel ning välisturundusel ja tootearendusel.

Valga Linnavalitsuses on alates 2015. aasta jaanuarist tööl ettevõtluse- ja arenguspetsialist, kelle eestvedamisel on 2016. aasta sügisel tehtud eelpool nimetatud tööstusaladel ja nimetatud tänavatega piirnevate ettevõtete juhtidega mitmeid kohtumisi sisendi kogumiseks ja vajaduste kaardistamiseks, millest selgus, et ettevõtjatel on suur vajadus parema tugitaristu järele ning nad leiavad, et parem taristu mõjub nende majandustegevusele väga positiivselt.

Alljärgneval joonisel on toodud Valga linna ettevõtlus- ja tööstusalad:

Eeldatav tegevustes osalejate ring	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valga Linnavalitsus 2. Tööstus- ja ettevõtlusaladel tegutsevad ettevõtted (18) 3. Tööstus- ja ettevõtlusaladele lisanduvad ettevõtted (kuni 15)
Eeldatavad väljundid ja oodatav tulemus¹⁴	<ol style="list-style-type: none"> 1. Väike-Laatsi tööstus- ja ettevõtlusalala juurdepääsutee kitsaskoht likvideeritud. 2. Priimetsa tööstus- ja ettevõtlusalale juurdepääsuks Petseri tn kitsaskoht likvideeritud. 3. Priimetsa tööstus- ja ettevõtlusalale juurdepääsuks Männiku tn kitsaskoht likvideeritud. 4. Ettevõtete ja elanike rahulolu ning piirkonna maine kasvanud. 5. Lähima 5 aasta jooksul lisandub Valgasse kuni 15 uut ettevõtet ning tegevust laiendab vähemalt 6 ettevõtet. Arvestades, et tegemist on avaliku taristuga, saab projektist mitterahalist abi kokku ca 125 EMTAK klassifikaatori C ja H tegevusaladel Valga linnas juba tegutsevat ja tegutsema hakkavat majandusüksust. 6. Võrreldes 2014. aastaga on lähima 5 aasta jooksul säilitatud või loodud ligikaudu 400 (sh 200 uue lisandumine) töökohta tööstusaladel. Eeldatavalt saavad ca 20% uutest töökohtadest olema kõrgema lisandväärtusega. 7. Endised tööstusobjektide maa-alad on ettevalmistatud nende taaskasutuselevõtuks ettevõtluskeskkonna arendamise eesmärgil.
Valmisolek tegevuste elluviimiseks¹⁵	<p>Valga Linnavalitsus on kaardistanud tööstus- ja ettevõtlusalade kasutusest väljalangenud hooned. Selgelt on välja joonistunud piirkonnad, kus mahajäetus on domineerivam. 2007. a on Valga Linnavalitsus tellinud Valga linna teede ja tänavate teekatte seisukorra uuringu. Uuringu tulemusena jõuti muuhulgas järeldusele, et Petseri tänav vajab kapitaalremonti (probleemid kandevõime osas teekonstruktsiooni aluses). Saviaugu tänava teekate ei vasta enam tee seisundi nõuetele.</p> <p>Valga Linnavalitsus on valmis panustama tänavate rekonstrueerimisse, et toetada tugitaristuga Väike-Laatsi ning Priimetsa tööstus- ja ettevõtlusalala olemasoleva potentsiaali ärakasutamist.</p> <p>Taristu rekonstrueerimise projekteerimise hange on läbi viidud jaanuaris 2017 ning ehitusprojekt valmib suvel 2017.</p> <p>Ideed on tutvustatud Valga linna ümbritsevate omavalitsuste juhtidele. Valga Linnavalitsuses on koos projektimeeskonnaga olemas vastav kompetents projektitaotluse koostamiseks ning projekti elluviimiseks. Valga Linnavalitsus on valmis panustama vastavalt projekti kogumaksumusele eeldatava omaosaluse summa.</p>

¹⁴Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

¹⁵Kas eeltöid on tehtud, tasuvusanalüüs, kuivõrd vallad ja/või linnad on ise valmis panustama jne.

Väljavõte Valga linna arengukavast 2012-2020 (RT IV, 12.12.2012, 43):

Arengukava Lisa 2 (Tegevuskavad) (kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/406052015021>)

üldeesmärk 3 „Linnaruum on moodne, korrastatud, funktsionaalne ja energiasäästlik“;

lk 23:

tegevus 3.5.Valga linna tootmis- ja ettevõtlusalade peamiste ühenduste rekonstrueerimine (Petseri tn, Saviaugu tn, Kirde tn, Rükkelit tn);

üldeesmärk 9 „Äri- ja tootmisalad on välja arendatud ja turundatud“;

lk 57:

tegevus 3.1. Vahtra tänava pikenduse väljaehitamine.

Saviaugu tänav on kajastatud Valga Linnavalikogu 18.11.2008. a otsusega nr 51 kehtestatud Valga linna Väike-Laatsi tööstusala ja selle lähikümbruse detailplaneeringus, link

http://www.tarkvarastuudio.ee/valga/atlas.phtml?menu_id=plan&plankood=AAAFO

Vahtra tänav on kajastatud Valga Linnavalitsuse 04.05.2010. a korraldusega nr 118 kehtestatud Valga linna Vahtra tänava pikenduse, Viadukti tänava ja raudtee vahelise ala detailplaneeringus, link

http://www.tarkvarastuudio.ee/valga/atlas.phtml?menu_id=plan&plankood=AAAFW

Männiku tänav on kajastatud Valga Linnavalitsuse 02.06.1999. a korraldusega nr 293 kehtestatud Valga linna kv. 62 (Metsa-Männiku-J.Kuperjanovi-Karja tn) "Veetöötusjaam" detailplaneeringus, link

http://www.tarkvarastuudio.ee/valga/atlas.phtml?menu_id=plan&plankood=AAAABS

Projekti elluviimine on nähtud ette maakonna arengustrateegias „Valgamaa 2020“ (lk-d 22-23), selle tegevuskavas (arengustrateegia lisa 1) ning arengustrateegia lisa 2 „Valgamaa kohalike omavalitsuste olulisemad arendus- ja investeerimisprojektid aastani 2020“.

ARENDAV OBJEKT¹⁶**SANGASTE MÕISAKOMPLEKSI ARENDAMINE PERETURISMI KESKUSEKS****(Rahastatud PKT I taotlusvoorus)****ARENDAVA OBJEKTI KIRJELDUS**

Arendatava objekti planeeritavad kulud	Projekti käigus planeeritavad tegevused 1. Sangaste mõisa kahe ajaloolise hoone rekonstrueerimine koos kommunikatsioonide rajamisega: 1.1. projekteerimine hoonete ja ümbruse renoveerimiseks (eelprojekt ja põhiprojekt) - 98 000 eurot 1.2. finantskava koostamine ja äriplaan. Teema-kontseptsiooni väljatöötamine - 50 000 eurot 1.3. hoonete ja õueala väljaehitamine/restaureerimine ning sisustamine - 2 552 000 eurot 1.4. ekspositsiooniplaani loomine ja ekspositsioonid - 300 000 eurot Eeldatav maksumus kokku: 3 000 000 eurot.
Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju	Projekti sisuks on Sangaste mõisa kui Valgamaa ühe olulisema külastusobjekti rekonstrueerimine mitmekülgseks pereturismi keskuseks, millega täiendatakse olemasolevat turismitoodet, et Sangaste lossikompleksist kujuneks veelgi põnevam aastaringselt kasutatav ja ilmastikust sõltumatu atraktsioon. Plaanis on rekonstrueerida kaks praegu kasutusest väljas olevat ajaloolist hoonet (ringtall ja tall-tõllakuur) koos vajalike kommunikatsioonidega. Eripärane arhitektuur võimaldab luua ühe ainulaadseima ja omapäraseima turismiobjekti kogu Eestis. Tegemist saab olema mõisaajastu avastuskeskusega „Avasta ja imesta“. Rekonstrueeritavatesse hoonetesse rajatakse ekspositsioonide ruumid sh ruumid erinevate töötubade jms läbiviimiseks ning neid teenindavad ruumid. Kavas on töötada välja nii püsi- kui ka mobiilsed ekspositsioonid krahv Bergi innovatsiooni ja rukki teemadel koostöös AHHAA teaduskeskusega; kujundada ühisturunduse Rukkiküla keskus ning ühendada Sangaste mõisakompleks koos Maaeluministeriumiga Rukkitee ja Rahurukki projekti. Ekspositsioone ja näitusi täiendavad temaatilised töötoad, mille väljaarendamisel tehakse koostööd nii eelnimetatud koostööpartneritega kui ka Polli teadmispõhiste tervise- ja

¹⁶ Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

loodustoodete kompetentsikeskusega (näiteks kuidas saab taimest näokreem jms).

Alljärgnevalt on toodud mõisakompleksi hoonete asukohaskeem ning selgitatud kompleksi arengu- ja rahastamisplaane hoonete lõikes:

Hoone nr 1. Ringtall (keskuse põhikorpus). Alumisele korrusele rajatakse ekspositsioonisaalid, ülemisele aga teenindusruumid, töötod jms. Planeeritud rahastada PKT vahenditest.

Hoone nr 2. Tall-tõllakuur (külastuskeskuse korpus II) ehk leiva/rukkimaja, plaanis rajada PKT vahenditest ekspositsiooniruumid ja töötod.

Hoone nr 3. Ait-kuivati: planeeritud termide ja vesiprotseduuride jaoks (korpus I) ning lisamajutuskohtadeks. Planeeritud rajada erakapitali toel ja otsitakse ka muid EL teemakohaseid rahastamisvõimalusi.

Hoone nr 4. Veetorn, korpus II saunade, termide jms jaoks (nn basseinitorn). Planeeritud rajada erakapitali toel või rahastada muudest EL teemakohastest projektidest.

Hoone nr 5. Olemasolev katlamaja (kütab lossi-peahoonet). Muinsuskaitse poolt soovitatud likvideerida kui ansamblisse ajalooliselt mittekuuluv ja -sobiv objekt siis, kui tekivad alternatiivsed võimalused. Katlamaja on käesoleval ajal kasutuses.

Hoone nr 6. Sangaste loss (Sangaste mõisa peahoone), kasutuses olulise turismiobjektina, majutamisel, toitlustamisel ja ürituste korraldamisel. On varasemalt saanud rahastust erinevatest fondidest. PKT vahenditest investeringuid ei planeerita.

Hoone nr 7. Valitsejamaja lossi kõrval. Kuulub erakapitalile (krahv Bergi järeltulijad). Antud hoonele ei ole PKT toetust kavandatud.

Erakapitali toel ja/või muudest teemakohastest fondide toel rekonstrueeritavatesse hoonetesse on plaanis luua ka täiendavaid teenuseid nagu näiteks: massaaž, juuksur, kohaliku toidu müügipunkt jms.

Sangaste Vallavalitsus koostöös Puka ja Palupera valdadega kavatseb keskuse tööd ja opereerimist koordineerida ning piirkonna huvides arendada. Taolise keskuse ehitus maaoludes ning arvestades muinsuskaitsealusele hoonele ja -alale seatud tingimusi ei ole ilma toetuseta majanduslikult atraktiivne ning eraettevõtja ei ehitaks seda liiga pika tasuvusaja tõttu. Eeltoodu tõttu on investeringud hoonete ehitusse tavapärasest oluliselt suuremad ja eritingimustega. Sobivaimat kohta taolise keskuse jaoks piirkonnas pole (toimiv turismikeskus SA Sangaste lossi näol ning ainulaadne miljöö Sangaste mõisa ja parkide näol). Sangaste on Eesti rukki sünnikoht ja ajalooliselt suure tähendusega mõis ka maailma mastaabis. 2015. aastal täitus 140 aastat Sangaste rukki aretamisest. Sangaste mõis on erinevates arengukavades (muinsuskaitse jne) tunnustatud piirkonna olulisemaks ajalooliseks objektiks, millele uute funktsioonide andmist peetakse väga tähtsaks. Keskuse rajamine elavdab ettevõtlust oluliselt laiemas piirkonnas ja loob töökohti nii otse kui ka kaude.

Lisanduvate töökohtade prognoos Sangastes lähtub sellest, et piirkonda lisandub oluliselt turiste, kelle teenindamiseks vajatakse lisatöajõudu (toitlustajaid, teenindajaid, turundajaid jt). Eeldame, et praegu tegutsevad väikeettevõtjad laiendavad paremate müügivõimaluste tõttu oma tootmist ja palkavad lisatöajõudu ning piirkonda rajatakse ka uusi majutusasutusi või laiendatakse olemasolevaid. Eesmärgiks on pakkuda vähemalt Valgamaa keskmist palka ka madalamas palgakategoorias.

Sangaste mõisa külastatavus on olnud aastaid jälgitav ning turistide voog ning selle trendid ja koosseis nende andmete alusel prognoositav ja planeeritav. Suure osa Sangaste lossi klientidest moodustavad, üha kasvava siseturistide hulga kõrval, välituristid. Tahe ongi mõlema grupi vooge suurendada pakutavate teenuste ringi laiendamise ja uuendamisega. Puudus on taolisest aastaringselt avatud ja ilmastikust sõltumatust keskusest ka nii terve maakonna kui ka Otepää piirkonna vajadusi silmas pidades. Sangaste mõis on selleks ideaalne asukoht ajalugu, arhitektuuri, looduslikku keskkonda, logistilist asukohta ja traditsioone ning juba eelnevat tuntust silmas pidades. Sangaste mõisa projekti-idee väljatöötamisel on eeldatud, et mõisakompleksi kujunemisel atraktiivseks pereturismi keskuseks on ka erasektor valmis tegema omapoolseid investeringuid.

Eeldatav tegevustes osalejate ring	Sangaste Vallavalitsus Puka Vallavalitsus Palupera Vallavalitsus SA Sangaste loss MTÜ Eesti Rukki Selts Eesti Põllumajandusmuuseum MTÜ Sangaste Rukkiküla Teaduskeskus AHHA Maaülikool (Polli) Ettevõtjad
Eeldatavad väljundid ja oodatav tulemus¹⁷	<ol style="list-style-type: none"> 1. Renoveeritud on kaks ilusat ajaloolist hoonet, mis saavad uue rakenduse. 2. Piirkonda on tekkinud oluline pereturismi keskus. 3. Ehitatud ja sisustatud on Lõuna-Eesti üks omanäolisemaid temaatilisi turismikeskusi. 4. Tekkinud on vähemalt 30 uut töökohta otse + kaude. 5. Kolm valda on projekti abiga loonud reaalse koostöö tulemusel uued tökohad piirkonda. 6. Keskus on katalüsaatoriks uute äriideede tekkel ja ettevõtete loomisel. 7. Ajalooline Sangaste mõisakompleks on suuremas osas taaskasutuses.
Valmisolek tegevuste elluviimiseks¹⁸	<p>Sangaste Vallavalitsus on teinud järgmiseid eeltöid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koostatud on ala detailplaneering. 2. Koostatud on muinsuskaitse eritingimused. 3. Koostatud on eelprojekt ja esialgne finantsanalüüs. 4. Koostamisel on ekspositsioonikava ja kontseptsioonikava. <p>Ideed on tutvustatud kõikidele Valgamaa omavalitsuste juhtidele ja naabritele Võrumaalt (kelle hulgas on võimalikke projektis osalejaid projekti positiivse rahastamisotsuse korral).</p> <p><u>Sangaste valla arengukava 2015-2021 IV pt „Strateegia“</u>: peaesmärgiks on edasi arendada valla ettevõtjate koostöövõrgustiku Sangaste Rukkiküla tegevust, mille läbi paraneb valla ettevõtluskeskkond. Sangaste lossi. turismiteenuste mitmekesistamine ning kujundamine Lõuna Eesti tuntumaks ja huvitavamaks turismiobjektiks. Turismi</p>

¹⁷ Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

¹⁸ Kas eeltöid on tehtud, tasuvusanalüüs, kuivõrd vallad ja/või linnad on ise valmis panustama jne.

valdkonda ja Sangaste mõisakompleksi arendamist käsitletakse põhjalikult sama arengukava punktis 3.2. Projekti elluviimine on ette nähtud Sangaste valla arengukava lisa 1 „Tegevusplaanid 2015-2021“.

Sangaste Vallavalitsuses on koos projektimeeskonnaga olemas vastav kompetents projektitaotluse koostamiseks ning projekti elluviimiseks. Sangaste Vallavalitsus on valmis panustama vastavalt projekti kogumaksumusele eeldatava omaosaluse summa.

ARENDAV OBJEKT¹⁹

VALGA LINNA 8. KVARTALI REKONSTRUEERIMINE ESINDUSLIKUKS LINNARUUMIKS

(Rahastatud PKT I taotlusvoorus)

ARENDAVA OBJEKTI KIRJELDUS

Arendatava objekti planeeritavad kulud

Projekti käigus planeeritavad tegevused:

1. Korraldatakse Valga linna 8. kvartali avalikuks linnaruumiks kujundamiseks ja ühendustee loomise võimaldamiseks Valga ja Valka kirikute vahel avalik arhitektuurivõistlus (idee-konkurss) Eesti Vabariik 100 arhitektuuriprogrammi raames ning koostöös Eesti Arhitektide Liiduga.
2. **Linnaruumi idee elluviimiseks detailplaneeringu koostamine ja avaliku linnaruumi ehituslik projekteerimine sh:**
  - 2.1. Projekteeritakse avalikult kasutatav kergliiklustee ja linnaväljak, mida elanikud ja külastajad saavad vabalt kasutada liiklemiseks ja puhkamiseks;
  - 2.2. Projekteeritakse avaliku ruumi tugitaristu – haljastus, linnamööbel (pingid, prügikastid, jalgrattahoidjad, taimekonteinerid jms), linnaskulptuur, puskkaev jms;
  - 2.3. Projekteeritakse olemasolevate kasutusest väljalangenud ehitiste lammutamine või nende konserveerimine;
  - 2.4. Projekteeritakse tehnotrasside rajamine või rekonstrueerimine (vee- ja kanalisatsioonisüsteemid, sh sademetevee arajuhtimisesüsteem, soojavõrk, elektrivõrk, sidevõrk).
3. **Avaliku linnaruumi ehitamine**

Planeeritavad kulud:

Arhitektuurne projekt – eelprojekt, põhiprojekt ja tööprojekt, eriosade projektid jne sh idee-konkurss ja ehituslik projekteerimine, hankedokumentide ettevalmistamine 120 000 eurot

Avaliku linnaruumi loomine (haljastus, linnamööbel, lammutamine, tehnotrasside rajamine või rekonstrueerimine sh jääväljaku seadmed, omanikujärelevalve teenus, autorijärelevalve teenus) 1 730 000 eurot ning arendustegevuseks vajalike

¹⁹Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

	<p>kinnisasjade ost 150 000 eurot.</p> <p>Kokku projekti maksumus: 2 000 000 eurot.</p>
Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju	<p>Lagunevad tühjad hooned ning korrastamata linnaruum kahjustavad Valga kesklinna linnapilti. Kinnisvara hinnad on kesklinnas madalad. Kesklinnas on potentsiaali pisiärade, väikepoodide, teenindus-ettevõtete paiknemiseks. Valga linna 8. kvartali (Valga vanalinna) rekonstrueerimine esinduslikuks linnaruumiks on Valga linna ajaloolise linnasüdame taaselustamine. Korrastatud ning taaselavdatud kesklinn mõjutab positiivselt kesklinna kinnisvara hinnataset, mis võimaldab omanikel vara realiseerida või sellesse investeerida, mis omakorda elavdab Valga kesklinna ettevõtlust. Läbi 8. kvartali rekonstrueerimise luuakse uued vajalikud seosed linna erinevate osade vahel – nt Valga ja Valka kesklinnade otseühendamise kergliiklejatele. Linnasüdame rekonstrueerimine annab impulsi kogu linna edasiseks arenguks. Samuti ulatub keskuse taaselustamise mõju Valga linna toimepiirkonda ja Valka linna. Toimepiirkonna elanikud on lisaks kohalikele elanikele peamised teenuste tarbijad ning töajõud keskuses tegutsevates ettevõtetes.</p> <p>Eesti Vabariik 100 arhitektuuriprogrammis osalemisega tõstetakse Valga linna planeerimine uuele kvalitatiivsele tasemele. Selle läbi tõstetakse ka linnaruumi kasutajate teadlikkust kaasaegsest ja kvaliteetsest linnaruumist. Eesti Arhitektide Liidu eestvedamisel ja Valga Linnavalitsuse kaasabil toimub valmiva objekti turundamine, mis omakorda tutvustab Valga ajaloolist linnasüdat kui taaselustatud elu- ja ettevõtluskeskkonda.</p> <p>Võib eeldada, et tänu investeeringule luuakse antud piirkonda kuni 50 uut töökohta väikeettevõtluse näol. Piirkonda loodavad töökohad on eelkõige teenindussektorist, sest vastavalt võidutööle nähakse nt väljaku äärde jäävasse Valga postijaama (Raja 6) võimaliku kasutusena esinduslikku kohvikut/restorani ning endisesse Valga Kreisi ametiasutuste maja on planeeritud <i>start-up</i> tegevuste, loomemajanduskeskuse või mõne muu loominguulise ettevõtte sõlmpunktiks. Osaliselt kvartali äärde jäävad elumajad säilitavad oma funktsiooni, kuid tühjad hooned tuleb edaspidi muuta hotelliks või hosteliteks, sest nende jaoks on vajadus olemas. Piirkonnas kinnisvara omavad ettevõtjad on näidanud huvi antud projekti osas ning nad on olnud algusest peale protsessi kaasatud. Eeldatavad töökohad tekivad tõenäoliselt teenindussektoris: müüjad, ettekandjad, kokad, administraatorid. Hea asukoht toob lisaks sellele piirkonda iluteenuste pakkujad (juuksurid, kosmeetikud) ning peetakse võimalikuks, et teenuseid hakkavad pakkuma ka turismiinfotöötajad, muuseumitöötajad, <i>start-up</i>- ja loomemajanduse konsultandid. Lähtuvalt eelpool mainitud töökohtade iseloomust oleme koostöös ettevõtjatega leidnud, et loodavate töökohtade keskmine palgatase võiks eeldatavalt olla võrdne vähemalt maakonna mediaanpalgaga.</p>
Eeldatav tegevustes osalejate ring	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valga Linnavalitsus 2. Eesti Arhitektide Liit 3. Ettevõtjad
Eeldatavad	<ul style="list-style-type: none"> • läbi viidud arhitektuurivõistlus (idee-konkurss) Valga linna 8. kvartali avalikuks linnaruumiks kujundamiseks ja

väljundid ja oodatav tulemus²⁰	<p>ühendustee loomise võimaldamiseks Valga ja Valka kirikute vahel;</p> <ul style="list-style-type: none"> • linnaruumi detailplaneering on koostatud; • kvartali ehitusprojektid on koostatud; • kvartali avalik linnaruum on valmis ehitatud; • kvartali alakasutatud kinnisasjad on kasutusele võetud; • kvartalis tegutsevad kaubandus- ja teenindusvaldkonna ettevõtjad, kes pakuvad töökohti nii kohalikele kui ka toimepiirkonna elanikele; • taaselustatud 8. kvartal on turundatud atraktiivse elu- ja ettevõtluskeskkonnana.
Valmisolek tegevuste elluviimiseks²¹	<p>Valga linna arengukava 2012 – 2020 (kehtestatud Valga Linnavalikogu 28.09.2012 määrusega nr 11): www.valgalv.ee/et/Linnakodanikule/Arengukavadjaprojektid/arengukava</p> <p>Üldeesmärk 3: „Linnaruum on moodne, korrastatud, funktsionaalne ja energiasäästlik”, otsene eesmärk: 3.1. „Valga linnatuumiku muinsuskaitseala avalik ruum ja avalikku ruumi ümbritsevad ehitised on linnamiljööd ilmestavad” all on välja planeeritud tegevused: „Valga linna 8. kvartali ideekonkursi läbiviimine avaliku ruumi projekteerimiseks ja projekti koostamine” „Valga linna 8. kvartali avaliku ruumi väljaehitamine”.</p> <p>Maakonna arengustrateegia „Valgamaa 2020“ lisas 2 „Valgamaa kohalike omavalitsuste olulisemad arendus- ja investeerimisprojektid aastani 2020“ on Valga linna 8. kvartali väljaarendamine toodud välja omavalitsustele oluliste investeeringute nimekirjas.</p> <p>Kavandatava projekti käigus on plaanis arendada välja Valga linna ajalooline linnakeskus, mida ümbritsevad Riia, Sepa ja Raja tänava lõigud. Pärast selle investeeringu tegemist on lisaks plaanis korrastada Eesti-Läti programmist taotletavate vahenditega Valga-Valka ühine ettevõtlik linnaruum, mis soodustaks piiriülest tööjõu liikumist. See on ala, mis jääb ajaloolisest linnakeskusest riigipiiri poole ning lisaks Läti poolne osa Valga-Valka ühisest linnaruumist. Planeeritavad investeeringud ei kattu omavahel.</p> <p>Valga Linnavalitsus on teinud järgmiseid eeltöid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. koostatud on 8. kvartali ehitusgeodeetiline uurimustöö; 2. koostatud on 8. kvartali muinsuskaitse eritingimused; 3. sõlmitud koostööleping Eesti Arhitektide Liiduga Eesti Vabariik 100 projektis „Hea avalik ruum on Eesti riigi rikkus“ osalemiseks ja läbi viidud ideekonkurss, mille tulemusi esitleti 6. mail 2015. Konkursile laekus kokku 8 tööd ning võitjaks osutus ideekavand „TOOTEM”, milles on planeeritud Valga linna kergliiklustelg Jaani kirikust Lugaži kirikuni Valkas koos esindusliku keskväljaku ja areneva avaliku kvartaliga. Antud projektis on arvesse võetud linna ajaloolist transiidi- ja piirilinna olemust. Võidutöö pakub lihtsat ja väga selget kujundust, milles kohtuvad rohelisem, mitmekesisem ja privaatsem ala ning

²⁰Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

²¹Kas eeltöid on tehtud, tasuvusanalüüs, kuivõrd vallad ja/või linnad on ise valmis panustama jne.

mahukas ja avarate vaadetega keskväljak.

Ideed on tutvustatud Valga linna ümbritsevate omavalitsuste juhtidele.

Valga Linnavalitsuses on koos projektimeeskonnaga olemas vastav kompetents projektitaotluse koostamiseks ning projekti elluviimiseks. Valga Linnavalitsus on valmis panustama vastavalt projekti kogumaksumusele eeldatava omaosaluse summa.

Alljärgneval joonisel on näidatud Valga vanalinna rekonstrueerimisplaanid rahastamisallikate lõikes (PKT ja Eesti-Läti programm)

ARENDAV OBJEKT²²**TÕRVA KESKVÄLJAK JA SEDA ÜMBRITSEV LINNARUUM****(Rahastatud PKT I taotlusvoorus)****ARENDAVA OBJEKTI KIRJELDUS****Arendatava objekti
planeeritavad
kulud****Ettevalmistavad tegevused:**

Arhitektuurikonkursi läbiviimine

Ehituslik projekteerimine sh vajalikud uuringud

Hangete ettevalmistamise kulud

Investeeringud:

Keskväljaku ja lähiala rekonstrueerimise ehitustööd: olemasolevate hoonete ja rajatiste lammutamine, uute hoonete ja rajatiste ning maaala ehitustööd koos juurdekuuluva taristu ehitamisega ning haljastus

Ehitusjärelvalve kulud

Statsionaarse ja mobiilse välimööbli paigaldus

Muud kulud:

Objekti valmimisest teavituskulud (teavitustahvlid, tutvustused trüki-, veebi- ja sotsiaalmeedias)

Planeeritavad kulud kokku 1,6 miljonit eurot.

²² Iga arendatava objekti kohta täidetakse eraldi tabel

Arendatava objekti sotsiaal-majanduslik mõju	<p>Tõrva linna keskväljaku ja seda ümbritseva linnaruumi mõju ulatust saab välja tuua kohalikul, regionaalsel ja üleriigilisel tasandil.</p> <p>Kohalik tasand hõlmab Tõrva linna ja kogu Mulgi-Valgamaa regiooni, mille tõmbekeskuseks on Tõrva. Kohalikul tasandil mõjutab objekt otseselt kohalike elanike ning kesklinnas tegutsevate ettevõtete igapäevaseid tegevusi (keskväljak on linna olulisemaks parkimiskohaks) ning ühistranspordivõimalusi teiste Eesti piirkondadega. Läbi keskväljaku projekti rakendamise muudetakse oluliselt ka olemasolevat liiklusskeemi ning suurendatakse liiklusohutust kesklinnas, mis kokkuvõttes tagab turvalisema linnakeskkonna. Lisaks aitab projekt kaasa elanike elukvaliteedi tõusule, kuna teostatakse suuremahulisi investeeringuid igapäevase elu- ja töökeskkonna taristu parendamiseks.</p> <p>Sellest tulenevalt on keskväljaku kui objekti olukorral ka otsene mõju linna ettevõtluskeskkonna arengule ehk kesklinna kordategemine loob võimalused olemasolevate mittekasutusolevate äripindade kasutuselevõtuks ning uute teenindus-, toitlustus- ja jaekaubandusettevõtete lisandumiseks keskväljaku äärde või selle lähipiirkonda. Sellega kaasneb kokku kuni 30 täiendavat töökohta, mis omakorda suurendab oluliselt Tõrva linna tulubaasi ning võimaldab teostada linnaruumi arendamisega täiendavaid investeeringuid.</p> <p>Prognoositavate töökohtade arvuni jõuti läbi otsesuhtluse asjasse puutuvate ettevõtjatega ning arvestades linna arengukavas tooduga. Eeldame, et uued töökohad pakuvad vähemalt Valgamaa mediaanpalka.</p> <p>Läbi kesklinna väljaarendamise luuakse eeldusi ja võimalusi turismiteenuste ja teiste teenuste pakujate lisandumiseks (näiteks hotelli rajamine aadressile Kevade 4/4a). Läbi uute ööbimiskohtade loomise luuakse eeldused suuremate ürituste korraldamiseks, mille sihtgrupiks on ka väljaspool Lõuna-Eestit elavad inimesed (näiteks on vabaõhukontserdi Tõrva Loits korraldamisel suurimaks kitsaskohaks ööbimiskohtade vähesus Mulgi-Valgamaa piirkonnas).</p> <p>Tõrva linn on ennast tutvustamas läbi tunnuslause „Tõrva – suvituslinn aastast 1937“ ning sellega seonduvalt planeeritakse ja viiakse ellu tegevusi, mis suurendaksid linna tuntust sise- ja välituristide ühe sihtkohana Lõuna-Eestis. Läbi keskväljaku kordategemise antakse oluline sisend kogu piirkonna tuntuse kasvule (luuakse võimalused turismiteenuste osutamiseks), mis suurendab Tõrvas peatuvate turistide hulka ja pikendab nende siinviibimise kestust.</p> <p>Läbi selle paranevad nii piirkonna elanike kui piirkonda külastavate sise- ja välituristide võimalused erinevate teenuste tarbimiseks. Lisaks avaldab Tõrva keskväljaku kordategemine otsest mõju kohalike ettevõtjate käivete kasvule ning annab panuse ettevõtjate jätkusuutlikkusele ja püsijäämisele.</p> <p>Oluline on ka mainida, et läbi käesoleva projekti rakendumise antakse panus loodusseisundi paranemisele – Tõrva linna</p>
---	--

	<p>kesklinna arhitektuurikonkursi (pikemalt selgitatud jaotuses „Valmisolek tegevuste elluviimiseks“) võidutöös on selgelt näha plaan suurendada kesklinnas haljasala pindala ning korrastada ka keskväljaku naabruses oleva Veski puhkeala liikumis- ja puhkamisvõimalusi). Kõik need planeeritavad tegevused aitavad säilitada Tõrva linnas head looduslikku tasakaalu.</p>
<p>Eeldatav tegevustes osalejate ring</p>	<p>Projekti raames planeeritud tegevuste ja projekti tulemusega ehk korrastatud Tõrva kesklinnaga on sisuliselt igapäevaselt seotud kõik Tõrva kesklinnas tegutsevad ettevõtted (teenindus, toitlustus ja jaekaubandus), avalikes huvides tegutsevad organisatsioonid (AS Eesti Post, Tõrva Linnavalitsus, Politsei- ja Piirivalveamet) ning Mulgi-Valgamaa piirkonna elanikud tervikuna (Tõrva kui piirkonna tõmbekeskus).</p> <p>Lisaks statsionaarsetele ettevõtetele on seotud võistluste korraldajad, suurürituste korraldajad, kultuuriinimesed, kes viivad läbi kontserte ja meelelahutusüritusi, messide-näituste korraldajad, konverentside korraldajad.</p> <p>Projekti ettevalmistavatesse tegevustesse on kaasatud Eesti Arhitektide Liit, kes on projekti andnud omapoolse panuse läbi Tõrva kesklinna arhitektuurikonkursi korraldamise. Läbiviidud konkursi tulemusel on selgunud arhitektuuriline lahendus Tõrva keskväljakule ja seda ümbritsevatele linnaruumile.</p>
<p>Eeldatavad väljundid ja oodatav tulemus²³</p>	<p>Projekti otseseks väljundiks on kaasaegselt ja kesklinna erinevaid osasid ühendava Tõrva keskväljak, mille korrasolek avaldab otsest mõju nii Mulgi-Valgamaal elavatele inimestele kui Tõrvas juba tegutsevatele ning tegevust alustavatele ettevõtetele.</p> <p>Valminud kaasaegseid linnaruumi osasid saavad omakorda kasutada juba ettevõtjad oma põhitegevuse korraldamiseks, samuti kohalik omavalitsus ise ürituste korraldamiseks, mis kaasab täiendavalt ettevõtjaid.</p> <p>Tõrva keskväljaku rekonstrueerimine loob võimalusi praegu osaliselt kasutusel mitteolevate hoonete (näiteks Veski 2, Veski 4, Veski 6) taaskasutuselevõtmiseks ning hoonetele ligipääsu avamiseks. Samuti luuakse investeeringuga juurde võimalusi uute ja suuremate investeeringute teostamiseks (näiteks Kevade 4 hoonesse ja 4a krundile hotelli rajamine, eelpool nimetatud Veski tänava hoonete rekonstrueerimine ja sihipärasem kasutamine). Läbi projekti soovitakse rajada ka otseselt avalikus kasutuses ning piirkonna huve teenivat hoonet, milleks on planeeritav infokeskus-bussijaam.</p> <p>Tõrva keskväljaku rekonstrueerimine annab otsese tõuke ka Tõrva Veski puhkeala laialdasemaks kasutuselevõtmiseks. Läbiviidud arhitektuurikonkursi tulemusel saab välja tuua, et Veski puhkeala hakkab olema tihedalt seotud Tõrva keskväljakuga. Seetõttu on projektil otsene mõju ka Veskijärve äärde jääva ajaloolise veskihoone (Veski 9) suuremale</p>

²³ Näiteks maja on valmis, piirkonna ettevõtjate tulu on kasvanud, lisandunud on uusi töökohti (sh lisandväärtusega töökohti) jne.

	<p>kasutuselevõtmisele.</p> <p>Projektil on otsene mõju ka Tõrva kesklinna liiklus- ja transpordikorraldusele – Tõrva linn on Lääne-Valgamaa tõmbekeskuseks ning Tõrva keskväljak on omakorda linna keskuseks, kus paiknevad suuremad kauplused ja teenindusasutused ning mida erinevad bussitranspordiettevõtted kasutavad inimeste transportimiseks.</p> <p>Nimetatud investeeringu järgselt on loodud kuni 30 täistöökohta, mis on peamiselt seotud teenindus-, jaekaubandus- ja toitlustusettevõtetega.</p>
<p>Valmisolek tegevuste elluviimiseks²⁴</p>	<p>Tõrva linna arengukava 2014-2025 tuuakse infrastruktuuri valdkonna eesmärkide ja saavutamise vahendite alampeatükis eraldi välja keskväljaku rekonstrueerimine (lk. 41) ning samuti on tegevus välja toodud tegevus- ja investeeringute kavades 2014-2019.</p> <p>Valgamaa arengustrateegia „Valgamaa 2020“ lisa 2 „Valgamaa kohalike omavalitsuste olulisemad arendus- ja investeerimisprojektid aastani 2020“ on Tõrva linna ühe prioriteedina märgitud keskväljaku ja selle lähiala rekonstrueerimine.</p> <p>Tõrva keskväljaku rekonstrueerimine ja kogu kesklinna laienduse kasutuselevõtmine on üheks Tõrva linna lähiaastate prioriteediks ning seda on korduvalt arutatud ka Tõrva Linnavalikogu istungitel.</p> <p>Tõrva Linnavalitsus ja Eesti Arhitektide Liit korraldasid Tõrva keskväljaku ja seda ümbritseva linnaruumi arhitektuurikonkursi Eesti Vabariik 100 arhitektuuriprogrammi „Avalik ruum“ raames. Arhitektuuriprogrammi eesmärgiks on Eesti Vabariigi 100. juubeliks taasaktiveerida Eesti suuremates keskustes olulised keskuste piirkonnad. Läbi linnakeskuste avaliku ruumi organiseerimise, atraktiivseks ja kogemuslikuks muutmise luuakse inimestele võimalus ja põhjus avaliku ruumi laiemaks kasutamiseks.</p> <p>Lisaks on Tõrva Linnavalitsus regulaarselt suhelnud linna keskväljaku ääres tegutsevate või seal tegutsemissoovi avaldanud ettevõtjatega, mille käigus on tekkinud selged ideed ja mõtted, kuidas kohalik omavalitsus läbi keskväljaku ja linnaruumi kujundamise saab laiendada ja kaasata täiendavalt ettevõtluse arengut.</p> <p>18. veebruaril 2015 toimus Tõrvas arhitektuurikonkursile esitatud tööde tutvustamine ja võidutööde valimine. Kokku esitati kaheksa võistlustööd, millest valiti välja ideekavand „Mulgi kuurort“. Väljavalitud võidutöö aitab Tõrva keskväljaku, Nooruse pargi ja lähiümbruse arendada multifunktsionaalseks, atraktiivseks ja erinevaid Tõrva linnaosi koondavaks avalikuks</p>

²⁴ Kas eeltöid on tehtud, tasuvusanalüüs, kuivõrd vallad ja/või linnad on ise valmis panustama jne.

ruumiks ning on aluseks käesoleva projekti elluviimiseks.

Projekti arvestuslikuks maksumuseks on 1,6 mln eurot. Projekti omafinantseering kaetakse Tõrva linna poolt võetava pikaajalise laenu abil.

